

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

27. veljače 2014. *

„Direktiva 2001/29/EZ – Autorsko pravo i srodna prava u informacijskom društvu – Pojam ‚priopćavanja javnosti‘ – Emitiranje djela u sobama termalnog lječilišta – Izravan učinak odredaba direktive – Članci 56. i 102. UFEU-a – Direktiva 2006/123/EZ – Sloboda pružanja usluga – Tržišno natjecanje – Isključivo pravo kolektivnog ostvarivanja autorskih prava“

U predmetu C-351/12,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je podnio Krajský soud v Plzni (Češka Republika), odlukom od 10. travnja 2012., koju je Sud zaprimio 24. srpnja 2012., u postupku

OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním o.s.

protiv

Léčebné lázně Mariánské Lázně a.s.,

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: L. Bay Larsen, predsjednik vijeća, K. Lenaerts, potpredsjednik Suda u svojstvu suca četvrtog vijeća, M. Safjan, J. Malenovský i A. Prechal (izvjestiteljica), suci,

nezavisna odvjetnica: E. Sharpston,

tajnik: M. Aleksejev, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 26. lipnja 2013.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním o.s., A. Klech i P. Vojíš, *advokáti*, kao i T. Matějčičný, u svojstvu agenta,
- za Léčebné lázně Mariánské Lázně a.s., R. Šup, *advokát*,
- za češku vladu, M. Smolek i J. Vlácil, u svojstvu agenata,
- za njemačku vladu, T. Henze i J. Kemper, u svojstvu agenata,
- za mađarsku vladu, M. Z. Fehér i K. Szíjjártó, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: češki

— za austrijsku vladu, A. Posch, u svojstvu agenta,
— za poljsku vladu, B. Majczyna, M. Drwięcki, D. Lutostańska i M. Szpunar, u svojstvu agenata,
— za Europsku komisiju, P. Ondrůšek, I. V. Rogalski i J. Samnadda, u svojstvu agenata,
nakon saslušanja mišljenja nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 14. studenoga 2013.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 3. i 5. Direktive 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu (SL L 167, str. 10.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 1., str. 119.), članka 16. Direktive 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu (SL L 376, str. 36.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 47., str. 160.), kao i članka 56. i 102. UFEU-a.
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním o.s. (u daljnjem tekstu: OSA), društva za kolektivno ostvarivanje autorskih prava za glazbena djela, i Léčebné lázně Mariánské Lázně a.s. (u daljnjem tekstu: Léčebné lázně), društva koje upravlja privatnom zdravstvenom ustanovom za liječenje termalnim terapijama, u vezi s plaćanjem naknada za autorska prava za televizijsko ili radijsko emitiranje u sobama potonjeg.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Uvodna izjava 23. Direktive 2001/29 glasi:

„Ovom Direktivom trebalo bi se dodatno uskladiti pravo autora na priopćavanje javnosti. To bi se pravo trebalo tumačiti u širem smislu tako kao da ono obuhvaća svako priopćavanje javnosti koja nije prisutna na mjestu na kojem se priopćavanje obavlja. To pravo trebalo bi obuhvaćati svaki takav prijenos ili reemitiranje djela za javnosti putem žice ili bežičnim putem, uključujući radiodifuzijsko emitiranje. To pravo ne bi trebalo obuhvaćati nikakve druge radnje.“

- 4 Članak 3. Direktive 2001/29, pod naslovom „Pravo priopćavanja autorskog djela javnosti i pravo stavljanja drugih predmeta zaštite na raspolaganje javnosti“, utvrđuje u svom stavku 1.:

„Države članice moraju predvidjeti autorima isključivo pravo davanja ovlaštenja ili zabrane za svako priopćavanje njihovih djela javnosti, žicom ili bežičnim putem, uključujući stavljanje njihovih djela na raspolaganje javnosti tako da im pripadnici javnosti mogu pristupiti s mjesta i u vrijeme koje sami odaberu.“

- 5 U skladu s člankom 5. Direktive 2001/29, pod naslovom „Iznimke i ograničenja“:

„[...]

2. Države članice mogu predvidjeti iznimke ili ograničenja prava reproduciranja predviđenog člankom 2. [, pod naslovom Pravo reproduciranja,] u sljedećim slučajevima:

[...]

(e) u odnosu na reproduciranje radiodifuzijskih emitiranja od strane nekomercijalnih socijalnih institucija, kao što su bolnice ili zatvori, uz uvjet da nositelji prava dobiju pravičnu naknadu.

3. Države članice mogu predvidjeti iznimke ili ograničenja prava navedenih u člancima 2. i 3. u sljedećim slučajevima:

[...]

(b) korištenje za potrebe osoba s invalidnošću, koje je u neposrednoj vezi s invalidnošću i koje je nekomercijalne naravi, a u opsegu potrebnom za određenu invalidnost;

[...]

5. Iznimke i ograničenja predviđeni stavcima [2. i 3.] primjenjuju se samo u određenim posebnim slučajevima koji nisu u sukobu s uobičajenim iskorištavanjem djela ili drugog predmeta zaštite i koji bezrazložno ne dovode u pitanje zakonite interese nositelja prava.“

6 Članak 4. Direktive 2006/123 pod naslovom „Definicije“ propisuje:

„Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

1. 'usluga' je svaka samostalna gospodarska djelatnost koja se obično obavlja za naknadu, kako je spomenuto u članku [57. UFEU-a];

[...]“

7 Članak 16. Direktive 2006/123 pod naslovom „Sloboda pružanja usluga“ propisuje u svom stavku 1.:

„Države članice poštuju pravo pružatelja usluga da djeluju u državi članici u kojoj nemaju poslovni nastan.

[...]“

8 U skladu s člankom 17. Direktive 2006/123 pod naslovom „Dodatna odstupanja od slobode pružanja usluga“:

„Članak 16. ne primjenjuje se na:

[...]

11. autorska i srodna prava [...]“

Češko pravo

9 Na temelju članka 23. Zakona br. 121/2000 o autorskom pravu (u daljnjem tekstu: zakon o autorskom pravu), kakav je bio na snazi tijekom spornog razdoblja u glavnom postupku, radijska ili televizijska radiodifuzija djela definirana je kao stavljanje na raspolaganje djela radiodifuziranog putem radija ili

televizije uz pomoć uređaja koji je tehnički u mogućnosti primiti radijsku ili televizijsku emisiju. Međutim, takvom radiodifuzijom ne smatra se stavljanje na raspolaganje djela koje je pacijentima pruženo kao zdravstveno liječenje u ustanovama koje pružaju takve usluge.

- 10 Članak 98. zakona o autorskom pravu uvjetuje izvršavanje kolektivnog ostvarivanja autorskih prava izdavanjem odobrenja. Na temelju stavka 6. točke (c) tog članka, nadležno ministarstvo ne može izdati takvo odobrenje ako druga osoba već raspolaže odobrenjem za izvršavanje istog prava s obzirom na isti predmet zaštite te, ako je riječ o djelu, za izvršavanje istog prava koje se odnosi na istu vrstu djela.

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 11 OSA potražuje od društva Léčebné lázně plaćanje iznosa od 546.995 čeških kruna (CZK), uvećanog za zatezne kamate, zbog postavljanja televizijskih i radijskih uređaja u sobama njegovih termalnih lječilišta tijekom spornog razdoblja od 1. svibnja 2008. do 31. prosinca 2009., putem kojih su njegovim pacijentima stavljena na raspolaganje djela kojima upravlja OSA, a da prethodno s njom nije bio zaključen ugovor o licenci. Potonja smatra da je članak 23. zakona o autorskom pravu, u dijelu koji predviđa iznimku od plaćanja naknada za autorska prava u korist zdravstvenih ustanova koje nude zdravstvenu skrb, protivan Direktivi 2001/29.
- 12 Društvo Léčebné lázně navodi da je obuhvaćeno izuzećem predviđenim navedenim člankom 23. i osporava navod prema kojem bi ta odredba bila protivna Direktivi 2001/29. Ono, međutim, dodaje da se, čak i u slučaju da bude presuđeno na taj način, na tu direktivu ne bi moglo pozvati u sporu između pojedinaca.
- 13 Nadalje, Léčebné lázně tvrdi da OSA zlouporabljuje svoj položaj monopolista na tržištu, a iznos naknada predviđenih njezinim ljestvicama nerazmjerno je visok u odnosu na naknade koje potražuju društva za kolektivno ostvarivanje autorskih prava (u daljnjem tekstu: društva za kolektivno ostvarivanje) u susjednim državama za istu vrstu korištenja djela zaštićenih autorskim pravima, što slabi njegov položaj na tržištu i njegovu konkurentnost u odnosu na termalna lječilišta u susjednim državama. U njegovo lječilište dolazi strana klijentela i tamo se prima signal stranih televizijskih i radijskih postaja. Društvo navodi da mu se ograničava sloboda pružanja usluga i da je u njegovu interesu sklopiti ugovor o licenci s društvom za kolektivno ostvarivanje sa sjedištem u drugoj državi članici koje potražuje niže naknade za autorska prava.
- 14 U tim je uvjetima Krajský soud v Plzni odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1) Treba li Direktivu [2001/29] tumačiti na način da je njezinom članku 3., članku 5. [i osobito] članku 5. stavku 2. točki (e), [...] stavku 3. točki (b) i [...] stavku 5.] protivna iznimka kojom se autorima ne daje naknada za priopćavanje televizijskom ili radijskom radiodifuzijom putem televizijskog ili radijskog prijamnika njihovog djela pacijentima u sobama termalnog lječilišta koje je trgovačko poduzeće?
- 2) Je li sadržaj tih odredaba direktive, koje se odnose na navedeno korištenje djela, do te mjere bezuvjetan i dovoljno precizan da se društva za kolektivno ostvarivanje [...] mogu na njih pozivati pred nacionalnim sudovima u sporu između pojedinaca ako država [članica] nije pravilno prenijela Direktivu [2001/29] u unutarnje pravo?
- 3) Treba li članak 56. [UFEU-a] *et seq.*, kao i članak 102. [UFEU-a] i članak 16. Direktive [2006/123] tumačiti na način da se protive primjeni nacionalnog propisa koji ograničava kolektivno ostvarivanje autorskih prava na području države [članice] na jedno (monopolističko) društvo za kolektivno ostvarivanje [...], ne omogućujući adresatima usluge slobodan izbor društva za kolektivno ostvarivanje [...] u drugoj državi [članici]?”

Ponovno otvaranje usmenog dijela postupka

- 15 Aktom podnesenim Tajništvu Suda 16. prosinca 2013. Léčebné lázně zatražilo je od Suda određivanje „mjera upravljanja postupkom i izvođenja dokazâ“ u vezi s presudom koju je donio Městský soud v Praze 14. svibnja 2013., koju je i priložilo navedenom aktu. Tim aktom je Léčebné lázně također zatražilo ponovno otvaranje usmenog dijela postupka. Zahtjev je obrazložen činjenicom da je navedena presuda povezana s trećim pitanjem koje je postavio sud koji je uputio zahtjev kao i s činjenicom da, prema mišljenju društva Léčebné lázně, točke 28. i 29. mišljenja nezavisne odvjetnice sadrže pogrešne tvrdnje.
- 16 S obzirom na njegov sadržaj, navedeni zahtjev valja smatrati u trenutačnom stadiju postupka kao zahtjev za ponovno otvaranje usmenog dijela postupka u smislu članka 83. Poslovnika Suda.
- 17 Na temelju te odredbe Sud može u svakom trenutku, nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, odrediti ponovno otvaranje usmenog dijela postupka, osobito ako smatra da stvar nije dovoljno razjašnjena ili ako stranka iznese, po zatvaranju ovog dijela postupka, novu činjenicu koja je takve prirode da ima odlučujući utjecaj na odluku Suda, ili pak ako je u predmetu potrebno odlučiti na temelju argumenta o kojem se nije raspravljalo među strankama ili zainteresiranim osobama iz članka 23. Statuta Suda Europske unije.
- 18 U tom pogledu valja, kao prvo, navesti da su prvo pitanje, koje je postavio sud koji je uputio zahtjev, na koje se odnose točke 28. i 29. mišljenja nezavisne odvjetnice, zainteresirane osobe opširno raspravile pred Sudom. U tim uvjetima Sud smatra da raspolaže svim potrebnim elementima za odgovor na to pitanje.
- 19 Nadalje, kad je riječ o odluci koju je donio Městský soud v Praze, nju se ne može smatrati novom činjenicom takve prirode da bi mogla imati odlučujući utjecaj na odgovor koji Sud daje na treće pitanje koje je postavio sud koji je uputio zahtjev.
- 20 Konačno, ne tvrdi se da ovaj predmet treba riješiti na temelju argumenta koji nije bio raspravljen pred Sudom.
- 21 Stoga, saslušavši nezavisnog odvjetnika, zahtjev za ponovno otvaranje usmenog postupka valja odbiti.

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

- 22 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 3. stavak 1. Direktive 2001/29 tumačiti na način da se protivi propisu države članice koji autorima oduzima pravo ovlastiti ili zabraniti priopćavanje njihovih djela od strane termalnog lječilišta, koje djeluje kao trgovačko poduzeće, namjernom distribucijom signala putem televizijskih ili radijskih prijamnika u sobe pacijenata tog lječilišta. Nadalje se pita jesu li članak 5. stavak 2. točka (e), stavak 3. točka (b) i stavak 5. te direktive takve naravi da mogu utjecati na tumačenje te prve odredbe u takvom kontekstu.
- 23 U tom pogledu valja navesti da Direktiva 2001/29 ima kao glavni cilj uspostavu višeg stupnja zaštite autora, omogućavajući im dobivanje odgovarajuće naknade za korištenje njihovih djela, osobito prigodom priopćavanja javnosti. Iz toga slijedi da pojam „priopćavanja javnosti“ u članku 3. stavku 1. ove direktive treba shvaćati u širokom smislu, kao što uostalom izričito navodi uvodna izjava 23. te iste direktive (presuda od 7. ožujka 2013., ITV Broadcasting i dr., C-607/11, t. 20. kao i navedena sudska praksa).

- 24 Međutim, kao što s pravom navode OSA, češka vlada i Europska komisija, treba smatrati da postoji radnja „priopćavanja javnosti“ u smislu članka 3. stavka 1. Direktive 2001/29 ako iskorištavatelj termalnog lječilišta, kao što je onaj o kojem je riječ u glavnom postupku, omogućava svojim pacijentima pristup radiodifuziranim djelima putem televizijskih ili radijskih uređaja, distribuirajući u sobe tog lječilišta primljeni signal koji prenosi zaštićena djela.
- 25 Naime, kao prvo, pojam „priopćavanje“ treba shvatiti na način da obuhvaća svaki prijenos zaštićenih djela neovisno o korištenim tehničkim sredstvima ili postupcima (presuda od 4. listopada 2011., Football Association Premier League i dr., C-403/08 i C-429/08, Zb., str. I-9083., t. 193.).
- 26 Nadalje, iskorištavatelj termalnog lječilišta vrši priopćavanje kad namjerno prenosi zaštićena djela, voljno distribuirajući signal putem televizijskih ili radijskih prijamnika u sobe pacijenata tog lječilišta (vidjeti u tom smislu navedenu presudu Football Association Premier League i dr., t. 196., kao i presudu od 15. ožujka 2012., Phonographic Performance (Irska), C-162/10, t. 40.).
- 27 Zatim, valja podsjetiti da pojam „javnosti“ na koji se odnosi članak 3. stavak 1. Direktive 2001/29 obuhvaća neodređen broj mogućih adresata i, k tome, podrazumijeva značajan broj osoba (navedena presuda ITV Broadcasting i dr., t. 32.).
- 28 Što se tiče osobito tog zadnjeg kriterija, treba uzeti u obzir kumulativan učinak koji proizlazi iz stavljanja djela na raspolaganje mogućim adresatima. U tom pogledu, vrlo je važno znati koliko osoba ima pristup istom djelu istodobno i uzastopno (presuda od 7. prosinca 2006., SGAE, C-306/05, Zb., str. I-11519., t. 39., kao i navedena presuda ITV Broadcasting i dr., t. 33.).
- 29 Nadalje, kao što navodi nezavisna odvjetnica u točki 28. svojeg mišljenja, termalno lječilište može ugostiti, istodobno i uzastopno, neodređen, ali značajan broj osoba koje mogu primati radiodifuzije u svojoj sobi.
- 30 Suprotno onome što navodi društvo Léčebné lázně, sama okolnost da se pacijenti jednog termalnog lječilišta obično dulje zadržavaju u istom nego hotelski gosti u hotelu nije takve naravi da bi mogla poništiti tu tvrdnju jer se, kumulativnim učincima koji proizlaze iz stavljanja na raspolaganje djela takvim pacijentima, ona uvijek može odnositi na značajan broj osoba.
- 31 Također valja podsjetiti da radiodifuzirano djelo, kako bi bilo obuhvaćeno pojmom „priopćavanja javnosti“ u smislu članka 3. stavka 1. Direktive 2001/29, treba biti preneseno novoj javnosti, tj. onoj javnosti koju autori zaštićenih djela nisu uzeli u obzir kad su dopustili njihovo korištenje izvornim priopćavanjem javnosti (navedena presuda Football Association Premier League i dr., t. 197. kao i navedena sudska praksa).
- 32 Nadalje, poput hotelskih gostiju i pacijenti termalnog lječilišta čine takvu novu javnost. Naime, termalno je lječilište tijelo koje djeluje, s punim poznavanjem posljedica svog ponašanja, u cilju davanja pristupa zaštićenim djelima svojim pacijentima. Kad ne bi bilo takvog djelovanja, ti pacijenti načelno ne bi mogli uživati emitiranje djela (vidjeti u tom smislu navedenu presudu SGAE, t. 41. i 42.).
- 33 Iz toga proizlazi da priopćavanje zaštićenih djela od strane termalnog lječilišta, kao što je ono o kojem je riječ u glavnom postupku, namjernom distribucijom signala putem televizijskih ili radijskih prijamnika u sobe pacijenata tog lječilišta predstavlja „priopćavanje javnosti“ u smislu članka 3. stavka 1. Direktive 2001/29.

- 34 Argument društva Léčebné lázně, prema kojem radnja priopćavanja, kao što je ona o kojoj je riječ u glavnom postupku, ima iste značajke kao i priopćavanje zaštićenih djela koje vrši jedan zubar u svojoj zubnoj ordinaciji, i u pogledu kojeg je Sud u presudi od 15. ožujka 2012., SCF (C-135/10) presudio da ono nije obuhvaćeno pojmom „priopćavanja javnosti“ u smislu članka 3. stavka 1. Direktive 2001/29, ne poništava to tumačenje.
- 35 U tom smislu, dovoljno je navesti da načela koja proizlaze iz navedene presude SCF nisu relevantna za ovaj predmet jer se potonja ne odnosi na autorsko pravo iz članka 3. stavka 1. Direktive 2001/29 nego na pravo kompenzatornog karaktera umjetnika izvođača i proizvođača fonograma predviđeno člankom 8. stavkom 2. Direktive Vijeća 92/100/EEZ od 19. studenoga 1992. o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe te o određenim pravima koja su srodna autorskom pravu u području intelektualnog vlasništva (SL L 346, str. 61.) (*nesl. prij.*).
- 36 U vezi s priopćavanjem zaštićenih djela, kao što je ono o kojem je riječ u glavnom postupku, a koje predstavlja „priopćavanje javnosti“ u smislu članka 3. stavka 1. Direktive 2001/29, nacionalni propis mora predvidjeti, kao što proizlazi iz teksta te odredbe, isključivo pravo autora na davanje ovlaštenja ili zabrane istog, osim ako je potonje obuhvaćeno iznimkom ili ograničenjem predviđenim Direktivom 2001/29.
- 37 U tom pogledu potrebno je osobito ispitati može li članak 5. stavak 2. točka (e), stavak 3. točka (b) i stavak 5. navedene direktive, na koji se izričito poziva sud koji je uputio zahtjev, biti osnova za takvu iznimku ili ograničenje.
- 38 Kao prvo, kad je riječ o članku 5. stavku 2. točki (e) Direktive 2001/29, treba navesti da je ta odredba, kao što proizlazi iz njezinog teksta, ograničena na uspostavu iznimke ili ograničenja prava reproduciranja predviđenog u članku 2. te direktive. On ne može dakle uspostaviti iznimku ili ograničenje isključivog prava autorâ na davanje ovlaštenja ili zabrane svakog priopćavanja njihovih djela javnosti predviđenog u članku 3. stavku 1. te iste direktive.
- 39 Nadalje, članak 5. stavak 3. točka (b) Direktive 2001/29 omogućuje državama članicama da predvide iznimku ili ograničenje prava navedenih u njezinom članku 3. u slučaju korištenja za potrebe osoba s invalidnošću koje je u neposrednoj vezi s invalidnošću i koje nije komercijalne naravi, a u opsegu potrebnom za određenu vrstu invalidnosti. Međutim, nijedan element u spisu koji je podnesen Sudu ne navodi na zaključak da su svi uvjeti navedeni u toj prvoj odredbi ispunjeni u predmetu kao što je onaj o kojem je riječ u glavnom postupku.
- 40 Konačno, članak 5. stavak 5. Direktive 2001/29 ne utvrđuje iznimke ili ograničenja koje države članice mogu predvidjeti za prava predviđena člankom 3. stavkom 1. ove direktive, nego se ograničava u pobližem određivanju dosega iznimaka i ograničenja utvrđenih u prethodnim stavcima te prve odredbe.
- 41 Uzimajući u obzir navedeno, na prvo pitanje valja odgovoriti da članak 3. stavak 1. Direktive 2001/29 treba tumačiti na način da se protivi propisu države članice koji autorima oduzima pravo davanja ovlaštenja ili zabrane priopćavanja njihovih djela od strane termalnog lječilišta, koje djeluje kao trgovačko poduzeće, namjernom distribucijom signala putem televizijskih ili radijskih prijamnika u sobe pacijenata tog lječilišta. Članak 5. stavak 2. točka (e), stavak 3. točka (b) i stavak 5. te direktive nisu takve naravi da bi mogli utjecati na ovo tumačenje.

Drugo pitanje

- 42 Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 3. stavak 1. Direktive 2001/29 tumačiti na način da se na njega može pozvati društvo za kolektivno ostvarivanje u sporu između pojedinaca kako bi se iz primjene izuzeo propis države članice protivan toj odredbi.

- 43 U tom pogledu valja podsjetiti da se prema ustaljenoj sudskoj praksi čak i jasna, precizna i bezuvjetna odredba direktive koja dodjeljuje prava ili nameće obveze pojedincima ne može primijeniti kao takva u okviru spora koji suprotstavlja isključivo pojedince (presuda od 15. siječnja 2014., *Association de médiation sociale*, C-176/12, t. 36. i navedena sudska praksa).
- 44 Sud je međutim smatrao da je nacionalni sud koji postupa u sporu isključivo između pojedinaca dužan, kad primjenjuje odredbe unutarnjeg prava usvojene u cilju prenošenja obveza predviđenih direktivom, uzeti u obzir sveukupnost pravila nacionalnog prava i tumačiti ih, u najvećoj mogućoj mjeri, u svjetlu teksta kao i cilja te direktive radi postizanja rješenja usklađenog s ciljem iste (vidjeti u tom smislu navedenu presudu *Association de médiation sociale*, t. 38. i navedenu sudsku praksu).
- 45 Sud je također naveo da to načelo usklađenog tumačenja nacionalnog prava poznaje određene granice. Stoga je obveza nacionalnog suca da se pozove na sadržaj direktive prilikom tumačenja i primjene relevantnih pravila unutarnjeg prava ograničena općim načelima prava i ne može služiti kao temelj *contra legem* tumačenja nacionalnog prava (navedena presuda *Association de médiation sociale*, t. 39. i navedena sudska praksa).
- 46 Osim toga, s obzirom na to da se sud koji je uputio zahtjev pita, u okviru obrazloženja svoga drugog pitanja o pravoj naravi društva za kolektivno ostvarivanje kao što je OSA, pozivajući se na presudu od 12. srpnja 1990., *Foster i dr.* (C-188/89, Zb., str. I-3313.), valja dodati da se ni takvo društvo za kolektivno ostvarivanje ne može pozvati na članak 3. stavak 1. Direktive 2001/29 kako bi se iz primjene izuzeo propis države članice koji je protivan toj odredbi, ako to isto društvo treba smatrati emanacijom države.
- 47 Naime, ako bi to bio slučaj, tada u okolnostima kao što su one u glavnom postupku situacija ne bi bila ona u kojoj se pojedinac poziva na izravan učinak odredbe direktive protiv države članice, već obrnuta. Štoviše, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da direktiva ne može sama po sebi stvarati obveze za pojedinca pa se stoga na nju ne može pozvati kao takvu protiv njega (presuda od 24. siječnja 2012., *Dominguez*, C-282/10, t. 37. i navedena sudska praksa).
- 48 S obzirom na navedeno, na drugo pitanje valja odgovoriti da članak 3. stavak 1. Direktive 2001/29 treba tumačiti na način da se na njega ne može pozvati društvo za kolektivno ostvarivanje u sporu između pojedinaca kako bi se iz primjene izuzeo propis države članice koji je protivan toj odredbi. Međutim, sud koji postupa u takvom sporu obavezan je tumačiti navedeni propis, u najvećoj mogućoj mjeri, u svjetlu teksta kao i cilja te iste odredbe radi postizanja rješenja usklađenog s njegovim ciljem.

Treće pitanje

Dopuštenost

- 49 OSA kao i češka i austrijska vlada izražavaju sumnje s obzirom na dopuštenost trećeg pitanja. Naime, iz odluke kojom je upućen zahtjev ne proizlazi da je društvo *Léčebné lázně* nastojalo sklopiti ugovor s društvom za kolektivno ostvarivanje sa sjedištem u drugoj državi članici. Isto tako, odgovor na treće pitanje ne bi imao nikakav utjecaj na ishod spora u glavnom postupku. Kakav god bio taj odgovor, on ne bi mogao osloboditi *Léčebné lázně* od obveze plaćanja sporne naknade OSA-i.
- 50 U tom pogledu valja podsjetiti da se zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio nacionalni sud može proglasiti nedopuštenim samo ako je posve očito da zatraženo tumačenje prava Unije nema nikakve veze s činjeničnim stanjem ili glavnim postupkom, u slučaju kada je problem hipotetski ili kada Sud ne raspolaže činjeničnim i pravnim elementima potrebnima da bi se mogao dati koristan odgovor na postavljena pitanja (vidjeti osobito presudu od 29. ožujka 2012., *Belvedere Costruzioni*, C-500/10, t. 16. i navedenu sudsku praksu).

- 51 Nadalje, iz odluke o upućivanju proizlazi da se Léčebné lázně poziva na odredbe navedene u trećem pitanju koje je postavio sud koji je uputio zahtjev kako bi se suprotstavilo navodno previsokim naknadama koje potražuje OSA, a s obzirom na one koje potražuju društva za kolektivno ostvarivanje u susjednim državama.
- 52 U tim uvjetima, nije posve očito da treće pitanje nema nikakvu vezu s činjeničnim stanjem ili glavnim postupkom ili da je problem hipotetski.
- 53 Stoga je treće pitanje dopušteno.

Meritum

- 54 Svojim trećim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 16. Direktive 2006/123, kao i članke 56. i/ili 102. UFEU-a, tumačiti na način da se protive propisu države članice, kao što je onaj o kojem je riječ u glavnom postupku, koji ograničava kolektivno ostvarivanje autorskih prava u vezi s određenim zaštićenim djelima na njezinom području na samo jedno društvo za kolektivno ostvarivanje, onemogućavajući tako korisnika tih djela, kao što je termalno lječilište o kojem je riječ u glavnom postupku, da koristi usluge koje isporučuje društvo za kolektivno ostvarivanje sa sjedištem u drugoj državi članici.
- 55 OSA osporava tvrdnju da navedeni propis onemogućava korisnika zaštićenih djela, kao što je termalno lječilište o kojem je riječ u glavnom postupku, da koristi usluge koje isporučuje društvo za kolektivno ostvarivanje sa sjedištem u drugoj državi članici.
- 56 Međutim, nije na Sudu da odlučuje u tom pogledu. Naime, za pitanja o tumačenju prava Unije koja je uputio nacionalni sud u pravnom i činjeničnom okviru koji utvrđuje pod vlastitom odgovornošću i čiju točnost Sud ne provjerava, vrijedi pretpostavka relevantnosti (presuda od 22. lipnja 2010., Melki i Abdeli, C-188/10 i C-189/10, Zb., str. I-5667., t. 27., kao i navedena sudska praksa).

– Uvodna očitovanja

- 57 S obzirom na to da se članak 16. Direktive 2006/123 kao i članak 56. *et seq.* UFEU-a odnose na slobodu pružanja usluga, valja ispitati može li se društvo za kolektivno ostvarivanje kao što je OSA smatrati društvom koje isporučuje uslugu s obzirom na korisnika zaštićenih djela kao što je termalno lječilište o kojem je riječ u glavnom postupku. OSA, kao i vlade, podnijele su očitovanja Sudu procjenjujući da to nije slučaj.
- 58 U tom pogledu valja navesti da se, kao što proizlazi iz članka 4. točke 1. Direktive 2006/123, pojam „usluge“ naveden u toj direktivi podudara s onim navedenim u članku 57. UFEU-a.
- 59 Nadalje, djelatnosti društva za kolektivno ostvarivanje uređene su odredbama članka 56. *et seq.* UFEU-a u vezi sa slobodom pružanja usluga (vidjeti u tom smislu presude od 25. listopada 1979., Greenwich Film Production, 22/79, Zb., str. 3275., t. 12.; od 2. ožujka 1983., GVL/Komisija, 7/82, Zb., str. 483., t. 38., kao i od 20. listopada 1993., Phil Collins i dr., C-92/92 i C-326/92, Zb., str. I-5145., t. 24.).
- 60 To nije slučaj samo za odnos između društva za kolektivno ostvarivanje i nositelja autorskih prava, kao što proizlazi iz navedene sudske prakse u prethodnoj točki, već također i kada je riječ o odnosu između društva za kolektivno ostvarivanje kao što je OSA i korisnika zaštićenih djela kao što je termalno lječilište o kojem je riječ u glavnom postupku.
- 61 Naime, takvo društvo za kolektivno ostvarivanje olakšava u pogledu tog korisnika dobivanje dozvole za korištenje zaštićenih djela i plaćanje naknada koje je on dužan nositeljima autorskih prava na način da se ono također mora smatrati kao da isporučuje uslugu s obzirom na tog istog korisnika.

62 Osim toga, u tom pogledu nije važno, kao što to valjano navodi Komisija, da nositelji autorskih prava ili korisnici zaštićenih djela plaćaju to društvo za kolektivno ostvarivanje za navedenu uslugu. Naime, članak 57. UFEU-a ne zahtijeva da isporučene usluge plaćaju oni koji ih koriste (presuda od 26. travnja 1988., Bond van Adverteerders i dr., 352/85, Zb., str. 2085., t. 16.).

63 Iz toga slijedi da društvo za kolektivno ostvarivanje kao što je OSA treba smatrati, s obzirom na korisnika zaštićenih djela kao što je termalno lječilište o kojem je riječ u glavnom postupku, pružateljem „usluge“ kako u smislu članka 4. točke 1. Direktive 2006/123 tako i u smislu članka 57. UFEU-a.

– Tumačenje članka 16. Direktive 2006/123

64 Kada je riječ o pitanju primjenjuje li se članak 16. Direktive 2006/123 na takvu uslugu, valja kao prvo navesti da se na temelju članka 17. točke 11. te direktive navedeni članak 16. ne primjenjuje na autorska i srodna prava.

65 Nadalje, kao što je nezavisna odvjetnica navela u točki 64. svojeg mišljenja, s obzirom na to da se samo usluge mogu isključiti iz polja primjene članka 16. Direktive 2006/123, članak 17. točku 11. te direktive treba tumačiti na način da iz polja primjene ove prve odredbe isključuje uslugu navedenu u točki 63. ove presude koja se odnosi na autorska prava.

66 Iz toga slijedi da se članak 16. Direktive 2006/123, s obzirom na to da nije primjenjiv, ne protivi propisu kao što je onaj o kojemu je riječ u glavnom postupku.

– Tumačenje članka 56. UFEU-a

67 Kao što proizlazi iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, propis, kao što je onaj o kojem je riječ u glavnom postupku, jest takve naravi da onemogućuje termalno lječilište, kao što je ono o kojem je riječ u glavnom postupku, da koristi kao korisnik zaštićenih djela usluge društva za kolektivno ostvarivanje sa sjedištem u drugoj državi članici.

68 S obzirom na to da ta usluga ima prekogranično obilježje, primjenjiv je članak 56. UFEU-a (vidjeti u tom smislu navedenu presudu Bond van Adverteerders i dr., t. 15.).

69 K tome, propis, kao što je onaj o kojem je riječ u glavnom postupku, koji u praksi zabranjuje isporuku takve usluge, predstavlja ograničenje slobodi pružanja usluga (vidjeti u tom smislu navedenu presudu Football Association Premier League i dr., t. 85.).

70 To ograničenje može se opravdati samo važnim razlozima u općem interesu, ako je prikladno za osiguranje ostvarenja tog cilja u općem interesu i ako ne ide dalje od onoga što je nužno za njegovo postizanje (vidjeti osobito navedenu presudu Football Association Premier League i dr., t. 93.).

71 Kao što valjano tvrdi OSA, vlade koje su podnijele očitovanja Sudu kao i Komisija, zaštita pravâ intelektualnog vlasništva predstavlja takav važan razlog u općem interesu (vidjeti u tom smislu navedenu presudu Football Association Premier League i dr., t. 94. i navedenu sudsku praksu).

72 Nadalje, propis, kao što je onaj o kojem je riječ u glavnom postupku, koji radi ostvarivanja autorskih prava u vezi s jednom kategorijom zaštićenih djela dodjeljuje monopol na području dotične države članice društvu za kolektivno ostvarivanje kao što je OSA, treba smatrati prikladnim da zaštiti prava intelektualnog vlasništva ako je takve naravi da može omogućiti učinkovito ostvarivanje tih prava kao i učinkovit nadzor njihovog poštovanja na tom području.

- 73 Kada je riječ o pitanju ne ide li takav propis dalje od onoga što je nužno za postizanje cilja zaštite prava intelektualnog vlasništva, valja istaknuti, kao što proizlazi iz očitovanja podnesenih Sudu, da propis, kao što je onaj o kojem je riječ u glavnom postupku, ulazi u kontekst teritorijalne zaštite autorskih prava, u što su također uključeni ugovori o uzajamnom zastupanju.
- 74 Tim si ugovorima koje međusobno sklapaju, društva za kolektivno ostvarivanje uzajamno daju pravo dodjeljivanja, na područjima za koja su odgovorna, ovlaštenja potrebnih za svaku javnu izvedbu djela zaštićenih autorskim pravima članova drugih društava, kao i pravo određenog uvjetovanja tih ovlaštenja u skladu s mjerodavnim zakonima na području o kojem je riječ (vidjeti u tom smislu presude od 13. srpnja 1989., *Tournier*, 395/87, *Zb.*, str. 2521., t. 17., kao i *Lucazeau i dr.*, 110/88, 241/88 i 242/88, *Zb.*, str. 2811., t. 11.).
- 75 U tom je pogledu Sud već presudio da ugovori o uzajamnom zastupanju između društava za kolektivno ostvarivanje omogućuju istima, osobito, da se radi zaštite svog registra u drugoj državi oslone na uspostavljenu organizaciju društva za kolektivno ostvarivanje koje tamo obavlja svoje djelatnosti, a da nisu obvezana toj organizaciji dodati svoju vlastitu mrežu ugovora s korisnicima i svoj vlastiti nadzor na licu mjesta (vidjeti u tom smislu navedene presude *Tournier*, t. 19., kao i *Lucazeau i dr.*, t. 13.).
- 76 Nadalje, očitovanja podnesena Sudu nisu ukazala, kada je riječ o priopćavanju kao što je ono o kojem je riječ u glavnom postupku, na postojanje neke druge metode u trenutačnom stanju prava Unije koja bi omogućila postizanje istog stupnja zaštite autorskih prava kao što je ono utemeljeno na teritorijalnoj zaštiti i stoga također teritorijalnom nadzoru tih prava, u kontekstu u kojem se nalazi propis kao što je onaj o kojem je riječ u glavnom postupku.
- 77 Štoviše, rasprava pred Sudom pokazala je da bi činjenica omogućavanja, u okolnostima kao što su one o kojima je riječ u glavnom postupku, korisniku zaštićenih djela da slobodno izabere bilo koje društvo za kolektivno ostvarivanje sa sjedištem na području Unije radi dobivanja ovlaštenja za korištenje zaštićenih djela i plaćanje dugovanih naknada stvorila, u trenutačnom stanju prava Unije, velike probleme u nadzoru korištenja tih djela i plaćanju dugovanih naknada.
- 78 U tim uvjetima ne može se smatrati da propis, kao što je onaj o kojem je riječ u glavnom postupku, koji onemogućava korisnika zaštićenih djela, kao što je termalno lječilište o kojem je riječ u glavnom postupku, da koristi usluge koje isporučuje društvo za kolektivno ostvarivanje sa sjedištem u drugoj državi članici, ide dalje od onoga što je nužno za postizanje cilja zaštite autorskih prava.
- 79 Uzimajući u obzir navedeno, članak 56. UFEU-a treba tumačiti na način da se ne protivi takvom propisu.

– Tumačenje članka 102. UFEU-a

- 80 Kao prvo, valja podsjetiti da društvo za kolektivno ostvarivanje kao što je OSA predstavlja poduzetnika na kojeg se primjenjuje članak 102. UFEU-a (vidjeti u tom smislu presudu od 21. ožujka 1974., *BRT i Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs*, naziva „BRT II“, 127/73, *Zb.*, str. 313., t. 6. i 7.).
- 81 Kao drugo, članak 106. stavak 2. UFEU-a, koji sadrži posebna pravila koja se primjenjuju na poduzetnike kojima je povjereno, osobito, pružanje usluga od općeg gospodarskog interesa, ne onemogućuje primjenu članka 102. UFEU-a na društvo za kolektivno ostvarivanje kao što je OSA. Naime, takvo društvo za kolektivno ostvarivanje, kojem država nije povjerila zadaću i koje upravlja privatnim interesima, čak i ako je riječ o pravima intelektualnog vlasništva zaštićenima zakonom, nije takve naravi da ulazi u polje primjene te prve odredbe (vidjeti u tom smislu navedene presude *BRT II*, t. 23., i *GVL/Komisija*, t. 32.).

- 82 Suprotno tome, na propis kao što je onaj o kojem je riječ u glavnom postupku može se primijeniti članak 106. stavak 1. UFEU-a. Naime, učinak takvog propisa jest dodjeljivanje isključivih prava društvu za kolektivno ostvarivanje kao što je OSA u odnosu na ostvarivanje autorskih prava u vezi s određenom kategorijom zaštićenih djela na području dotične države članice, onemogućavajući tako druge poduzetnike da obavljaju gospodarsku djelatnost o kojoj je riječ na istom području (vidjeti u tom smislu presudu od 25. listopada 2001., *Ambulanz Glöckner*, C-475/99, Zb., str. I-8089., t. 24.).
- 83 Kada je riječ o tumačenju članka 102. UFEU-a u tom kontekstu, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da činjenica stvaranja vladajućeg položaja dodjeljivanjem isključivih prava u smislu članka 106. stavka 1. UFEU-a nije sama po sebi nespojiva s tim prvim člankom. Država članica povređuje zabrane propisane tim dvjema odredbama samo kada poduzetnik o kojem je riječ, samim izvršavanjem isključivih prava koja su mu dodijeljena, zlouporabljuje svoj vladajući položaj ili kada ta prava mogu stvoriti situaciju u kojoj je on doveden do počinjenja takvih zlouporaba (presuda od 3. ožujka 2011., *AG2R Prévoyance*, C-437/09, Zb., str. I-973., t. 68. i navedena sudska praksa).
- 84 Dakle, činjenica da je država članica društvu za kolektivno ostvarivanje kao što je OSA dodijelila monopol na području te države članice radi ostvarivanja autorskih prava u vezi s jednom kategorijom zaštićenih djela nije sama po sebi protivna članku 102. UFEU-a.
- 85 Međutim, kao što proizlazi iz odluke kojom je upućen zahtjev, treće pitanje omogućava sudu koji je uputio zahtjev za donošenje odluke o argumentu koji je Léčebné lázně navelo u okviru spora u glavnom postupku, prema kojem su naknade koje potražuje OSA nerazmjerno visoke u odnosu na naknade koje potražuju društva za kolektivno ostvarivanje autorskih prava u susjednim državama.
- 86 U tom pogledu valja navesti da društvo za kolektivno ostvarivanje kao što je OSA, koje na području države članice ima monopol za ostvarivanje autorskih prava u vezi s jednom kategorijom zaštićenih djela, drži vladajući položaj u značajnom dijelu unutarnjeg tržišta u smislu članka 102. UFEU-a (vidjeti u tom smislu presudu od 11. prosinca 2008., *Kanal 5 i TV 4*, C-52/07, Zb., str. I-9275., t. 22.).
- 87 Međutim, ako se pokaže da takvo društvo za kolektivno ostvarivanje nametne raspone naknada za svoje usluge, koje su osjetno više od onih koje se zaračunavaju u drugim državama članicama, te ako je provedena dosljedna usporedba razina naknada, tada razliku treba promatrati na način da upućuje na zlouporabu vladajućeg položaja u smislu članka 102. UFEU-a. U takvom slučaju na društvu za kolektivno ostvarivanje o kojem je riječ je da opravda razliku pozivajući se na objektivne nejednakosti između situacije u državi članici u pitanju i situacije koja prevladava u svim drugim državama članicama (vidjeti u tom smislu navedene presude *Tournier*, t. 38., kao i *Lucazeau i dr.*, t. 25.).
- 88 Također, u praksi se takva zlouporaba može sastojati u previsokoj cijeni koja nije u opravdanom odnosu s gospodarskom vrijednošću isporučene usluge (navedena presuda *Kanal 5 i TV 4*, t. 28.).
- 89 Osim toga, ako postoji takva zlouporaba i to zbog propisa koji se primjenjuje na to društvo za ostvarivanje, navedeni propis bi bio, kao što proizlazi iz sudske prakse navedene u točki 83. ove presude, protivan članku 102. i članku 106. stavku 1. UFEU-a.
- 90 Na sudu je koji je uputio zahtjev da provjeri postoji li takva situacija, ako je primjenjivo, u predmetu u glavnom postupku.
- 91 S obzirom na sveukupna prethodna razmatranja, na treće pitanje valja odgovoriti da članak 16. Direktive 2006/123, kao i članke 56. i 102. UFEU-a, treba tumačiti na način da se ne protive propisu države članice, kao što je onaj o kojem je riječ u glavnom postupku, koji ograničava kolektivno ostvarivanje autorskih prava u vezi s određenim zaštićenim djelima na njezinom području na samo jedno društvo za ostvarivanje, onemogućavajući tako korisnika tih djela, kao što je termalno lječilište o kojem je riječ u glavnom postupku, da koristi usluge koje isporučuje društvo za kolektivno ostvarivanje sa sjedištem u drugoj državi članici.

- 92 Međutim, članak 102. UFEU-a treba tumačiti na način da na zlouporabu vladajućeg položaja upućuju činjenice da je to društvo za kolektivno ostvarivanje nametnulo raspone naknada za svoje usluge koje su osjetno više od onih koje se zaračunavaju u drugim državama članicama, pod uvjetom da je provedena dosljedna usporedba razina naknada, ili da su korištene previsoke cijene koje su bez opravdanog odnosa s gospodarskom vrijednošću isporučene usluge.

Troškovi

- 93 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (četvrto vijeće) odlučuje:

1. **Članak 3. stavak 1. Direktive 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu treba tumačiti na način da se protivi propisu države članice koji autorima oduzima pravo davanja ovlaštenja ili zabrane priopćavanja njihovih djela od strane termalnog lječilišta, koje djeluje kao trgovačko poduzeće, namjernom distribucijom signala putem televizijskih ili radijskih prijemnika u sobe pacijenata tog lječilišta. Članak 5. stavak 2. točka (e), stavak 3. točka (b) i stavak 5. ove direktive nisu takve naravi da bi mogli utjecati na ovo tumačenje.**
2. **Članak 3. stavak 1. Direktive 2001/29 treba tumačiti na način da se na njega ne može pozvati društvo za kolektivno ostvarivanje u sporu između pojedinaca kako bi se iz primjene izuzeo propis države članice koji je protivan toj odredbi. Međutim, sud koji postupa u takvom sporu obvezan je tumačiti navedeni propis, u najvećoj mogućoj mjeri, u svjetlu teksta kao i cilja te iste odredbe radi postizanja rješenja usklađenog s njegovim ciljem.**
3. **Članak 16. Direktive 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu, kao i članke 56. i 102. UFEU-a treba tumačiti na način da se ne protive propisu države članice, kao što je onaj o kojem je riječ u glavnom postupku, koji ograničava kolektivno ostvarivanje autorskih prava u vezi s određenim zaštićenim djelima na njezinom području na samo jedno društvo za kolektivno ostvarivanje, onemogućavajući tako korisnika tih djela, kao što je termalno lječilište o kojem je riječ u glavnom postupku, da koristi usluge koje isporučuje društvo za kolektivno ostvarivanje sa sjedištem u drugoj državi članici.**

Međutim, članak 102. UFEU-a treba tumačiti na način da na zlouporabu vladajućeg položaja upućuju činjenice da je to društvo za kolektivno ostvarivanje nametnulo raspone naknada za svoje usluge koje su osjetno više od onih koje se zaračunavaju u drugim državama članicama, pod uvjetom da je provedena dosljedna usporedba razina naknada, ili da su korištene previsoke cijene koje su bez opravdanog odnosa s gospodarskom vrijednošću isporučene usluge.

Potpisi